

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Onderzoek en
Wetenschapsbeleid**

Van

5.1.2.e

T5.1.2.e

Datum

15 november 2022

Referentie

34846796

Bijlagen

1

nota

Kamerbrief evaluatie financiering ambtsopleidingen en
extra investering NLU

Aanleiding

In de beleidsstaf van 18 oktober, spraken wij met u over de evaluatie van Berenschot over de wijziging in financiering van de ambtsopleidingen aan de Vrije Universiteit (hierna: VU) en de beleidsreactie op het evaluatierapport. In het commissiedebat over de beleidsbrief HO heeft u de Tweede Kamer toegezegd dat zij hierover na de zomer wordt geïnformeerd. Op basis van dit gesprek hebben wij bijgaande Kamerbrief opgesteld. Hierin hebben we ook de extra investeringen in de Nederlandse levensbeschouwelijke universiteiten (NLU) opgenomen, dit in overleg met uw adviseurs.

Geadviseerd besluit

- We vragen u bijgaande Kamerbrief te tekenen. Deze zal vrijdagavond of maandagochtend na het overleg met de VU en ambtsopleidingen verzonden worden aan de Kamer.
- Deelt u de voorgestelde lijn van de beleidsreactie op het evaluatierapport (deze is ook verwerkt in bijgevoegde Kamerbrief) waarin u aangeeft aanvullende structurele middelen van € 250.000 beschikbaar te stellen voor de ambtsopleidingen aan de VU?
- Bent u akkoord met het onder embargo delen van het evaluatierapport met de VU en de ambtsopleidingen en om hen te informeren over de strekking van de beleidsreactie? Hiervoor is op vrijdag 18 november een (ambtelijk) overleg met de VU en ambtsopleidingen gepland.
- Bent u akkoord om in deze Kamerbrief ook een korte toelichting te geven op de extra middelen voor de levensbeschouwelijke universiteiten. U heeft deze stukken onlangs ontvangen.

Kernpunten

- In 2017 is de financiering van de religieuze ambtsopleidingen¹ aan de VU gewijzigd: van separate budgetten per ambtsopleiding naar één lumpsumbedrag voor alle ambtsopleidingen tezamen.² De nieuwe financieringswijze is na vijf jaar geëvalueerd door Berenschot, in lijn met de destijds gemaakte afspraken. Bijgevoegd vindt u het evaluatierapport.

¹ Dit waren in 2017 de ambtsopleidingen van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Baptisten Unie Nederland, de Remonstrantse Broederschap, het Nederlands-Israëlitisch Seminarium, de Islam, het Boeddhisme, het Hindoeïsme en de Orthodoxie. Het Orthodox seminarie is in 2021 overgestapt naar de Radboud Universiteit.

² Dit is een bedrag in de onderwijsopslag in bedragen van de rijksbijdrage van de VU (€ 1,69 miljoen in 2022) en bestemd voor de ambtsopleidingen bij de faculteit Religie en Theologie van de VU.

- Op basis van de bespreking in de beleidsstaf, is de beleidsreactie relatief kort gehouden en is de uitvoering van de motie Van der Molen-Tielen (uit 2019) ongewijzigd gebleven. In het evaluatierapport krijgt deze motie veel aandacht.
- Strekking van de beleidsreactie is dat u in navolging van de aanbevelingen uit het rapport een aanpassing van de financiële kaders vanuit OCW nodig acht, gegeven de motie Van der Molen-Tielen uit 2019 en gegeven het eerdere vertrek van het Orthodox seminarium. U geeft aan dat u de lumpsumvoorziening ophoogt met 250.000 euro structureel (inclusief de compensatie voor het vertrek een seminarie). Deze middelen zijn bedoeld om de VU, vanuit haar regierol, en de seminaria beter in staat te stellen om de samenwerking succesvol voort te zetten en verder te kunnen blijven werken aan de beoogde doelen en afspraken uit 2017, ook gegeven de motie en het eerdere vertrek van Orthodoxie. Voorts geeft u aan de VU te zullen verzoeken om dit in samenspraak met de seminaria nader uit te werken in de samenwerkingsafspraken met de ambtsopleidingen. Daarbij vraagt u, aansluitend op de aanbevelingen uit de evaluatie, om mee te nemen hoe wordt omgegaan met eventuele nieuwe toetreders en uittreeders. U spreekt het vertrouwen uit dat dit goed kan worden vormgegeven.

Datum

15 november 2022

Toelichting

- Dekking van de aanvullende middelen: de aanvullende middelen van 250.000 euro worden gezocht in het wo macrobudget (dus ten laste van andere universiteiten), zoals dit voor de incidentele compensatie voor de 90.000 euro (vertrek Orthodoxie) ook is gedaan. We zijn hierover in gesprek met de UNL.
- Voor het CDA en de VVD zal het belangrijk zijn dat hun motie op dezelfde wijze uitgevoerd blijft en dat daarin geen wijzigingen worden voorgesteld. Dat is met deze beleidsreactie het geval. Zinnen over dit onderwerp zijn met uw politiek adviseur afgestemd.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Onderzoek en
Wetenschapsbeleid**

Van

5.1.2.e

T5.1.2.e

Datum

9 november 2022

Referentie

34244749

Bijlagen

4

nota

Voorwaarden extra middelen NLU (levensbeschouwelijke universiteiten)

Aanleiding

Zoals aangekondigd in uw beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap van 17 juni jl. investeert u structureel € 5 miljoen per jaar in de Nederlandse levensbeschouwelijke universiteiten (NLU) vanaf 2023. Middels bijgaande brief vragen we de NLU te komen tot een gezamenlijk samenwerkingsplan 2023-2029 te komen, waarbij de NLU ook wordt gevraagd zo veel mogelijk aan te sluiten bij de doelen van de investeringsrichtingen zoals die gelden bij de andere universiteiten zoals die van sectorplannen en starters- en stimuleringsbeurzen. We geven hiervoor een kader mee.

Geadviseerd besluit

- Indien u akkoord gaat met de inhoud van de brief en deze nota verzoeken wij bijgaande brieven te ondertekenen voor verzending naar de vier betreffende instellingen.
- Bent u akkoord om deze investering in de NLU aan de Kamer toe te lichten door dit mee te nemen in de nog te verzenden kamerbrief over de evaluatie van de ambtsopleidingen aan de VU (u ontvangt deze brief dan spoedig separaat)?

Kernpunten

- De NLU bestaat uit de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit Kampen (TUK), de Universiteit van Humanistiek (UvH) en de Protestantse Theologische Universiteit (PthU).
- Op basis van de conclusies uit het PWC rapport over de verslechterende financiële positie en de specifieke (financiële) knelpunten waarmee de NLU geconfronteerd wordt, is besloten € 5 mln. structureel te investeren om deze knelpunten op te lossen.
- Deze investering is aangekondigd in de beleidsbrief Hoger Onderwijs en Onderzoek. Daarbij is verwezen naar een sectorplan voor de NLU. Vanwege de kleinschaligheid van deze instellingen, hun specifieke problematiek en het bredere doel van deze aanvullende middelen, heeft het plan dat de NLU maakt echter een wat ander karakter dan de sectorplannen wo. We noemen het daarom een samenwerkingsplan.
- De structurele investeringen voor de NLU zijn nodig om financiële knelpunten aan te pakken (zoals een lage vaste voet in de bekostiging, verslechterende financiële positie) en om de basis van het onderwijs en onderzoek bij de NLU op peil te brengen. Daarnaast maken deze middelen het mogelijk om de

maatschappelijke relevantie van het levensbeschouwelijk onderwijs en onderzoek te versterken. Dit met als doel om de unieke positie van deze instellingen in het stelsel te behouden en een dekkend en passend aanbod door de NLU te garanderen. Dit is in lijn met het Coalitieakkoord, dat aandacht vraagt voor de positie van kleine studies.

- In de brief vraagt u de NLU om deze middelen strategisch in te zetten voor een samenwerkingsplan en geeft u een kader mee voor de verdere planvorming (uitwerking sectorbeeld). U vraagt de instellingen hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij de doelen van de investeringsrichtingen zoals die gelden bij de andere universiteiten, zoals voor sectorplannen en starters- en stimuleringsbeurzen.
- De NLU instellingen dienen daarmee ook de starters- en stimuleringsbeurzen uit de € 5 mln. te financieren. Een andere mogelijkheid is om hiervoor een apart bedrag aan hen toe te kennen van € 160.000 per jaar (naar rato van wat andere universiteiten ontvangen voor de beurzen). Echter, er is geen dekking voor extra middelen voor starters- en stimuleringsbeurzen bij de NLU. Uitgaande van de investering van € 5 miljoen per jaar, en de onderlinge verdeling daarvan, vinden we het reëel om dit te scharen onder die substantiële investering in de NLU. Bovendien is met de NLU in het voorjaar besproken dat zij niet aansluiten bij het Bestuursakkoord zoals dit is gesloten met de universiteiten die zijn aangesloten bij UNL. De NLU instellingen geven aan zich met deze middelen te kunnen committeren aan de doelen van zowel de sectorplannen als de starters- en stimuleringsbeurzen. Zij willen de middelen op maat kunnen inzetten voor de doelen, passend bij hun kleinschaligheid. Wij stellen daarom voor om nu eerst de planvorming van de NLU af te wachten en hen hiervoor een duidelijk kader mee te geven via de brief.
- N.B. Hierbij blijft er - net als bij de uitvoering van de starters- en stimuleringsbeurzen - sprake van een zeker juridisch risico. Er bestaat een kans dat een UD met recht op een startersbeurs deze vanwege ontoereikende middelen niet krijgt, naar de rechter stapt. Het financiële risico ligt bij de instellingen, maar het juridische en politieke bij OCW. We hebben hier geen aparte risico-inventarisatie voor gemaakt aangezien het om kleine bedragen gaat en we het plan van de NLU nog moeten ontvangen.
- De NLU wordt verzocht medio maart een plan op te leveren. Hierover wordt in het voorjaar 2023 een bestuurlijk overleg ingepland.
- De inhoud van de brief is reeds op ambtelijk niveau met de NLU besproken. Zij kunnen zich volledig vinden in deze aanpak.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Theologische Universiteit Apeldoorn
T.a.v. College van Bestuur
Wilhelminapark 4
7316 BT APELDOORN

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
5.1.2.e
5.1.2.e

Onze referentie
34810397

Bijlagen
1

Datum

Betreft Extra middelen Nederlandse Levensbeschouwelijke Universiteiten (NLU)
2023-2029

Geacht bestuur,

Zoals aangekondigd in mijn beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap van 17 juni jl. wil ik de basis voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek gericht en duurzaam versterken om zo een aantal fundamentele knelpunten, zoals benoemd in het Coalitieakkoord, op te lossen. Om het stelsel toekomstbestendig te maken wordt geïnvesteerd in de versterking van het fundament en om op basis daarvan ruimte te geven aan talent.

In mijn beleidsbrief kondigde ik aan dat ook in de vier levensbeschouwelijke universiteiten (hierna: NLU) bestaande uit de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit Kampen (TUK), de Universiteit van Humanistiek (UvH) en de Protestantste Theologische Universiteit (PthU) wordt geïnvesteerd. Dit op basis van de conclusies uit het PWC rapport en gezien de verslechterende financiële positie en de specifieke (financiële) knelpunten waarmee de NLU geconfronteerd wordt. Structurele investeringen zijn nodig om de financiële knelpunten aan te pakken, om de basis van het onderwijs en onderzoek bij de NLU op peil te brengen en om de maatschappelijke relevantie van het levensbeschouwelijk onderwijs en onderzoek te versterken. Dit met als doel om de unieke positie van deze instellingen in het stelsel te behouden en in de toekomst een dekkend en passend aanbod door de NLU te garanderen. Daartoe is het belangrijk dat de samenwerking wordt versterkt, zowel onderling binnen de NLU als met andere universiteiten en hogescholen.

Ik waardeer het dat u als NLU reeds heeft gewerkt aan een sectorbeeld waarin de knelpunten en kansen helder zijn beschreven. Ik verzoek u - net zoals de overige universiteiten - om deze middelen strategisch in te zetten en hiervoor als NLU met een samenwerkingsplan te komen. Dit plan dient een uitwerking te bevatten van het sectorbeeld dat reeds door de NLU is opgesteld. We vragen u bovendien zo veel mogelijk aan te sluiten bij de doelen van de investeringsrichtingen zoals die gelden bij de andere universiteiten.

Het bedrag dat ik hiervoor structureel ter beschikking stel aan de vier levensbeschouwelijke universiteiten, de NLU, is in totaal € 5 miljoen vanaf 2023. De respectievelijke bedragen zullen aan de rijksbijdragen van de vier

universiteiten worden toegevoegd conform de verdeling die de NLU aan OCW heeft voorgesteld op basis van het sectorbeeld. De definitieve vaststelling en een eventuele verrekening vindt plaats op basis van het eerder genoemde samenwerkingsplan bij de 2^e Rijksbijdragebrief van 2023.

Onze referentie
34810397

De bijdrage wordt verleend in de vorm van een verhoging van de rijksbijdragen van de vier levensbeschouwelijke universiteiten via de post 'voorziening onderzoek in bedragen', onder voorbehoud en goedkeuring door de begrotingswetgever van de rijksbegroting over deze jaren.

De verstrekking van deze bekostiging zal geschieden door middel van een wijziging van de Regeling financiën hoger onderwijs die verband houdt met wijzigingen als gevolg van de ontwerpbegroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het begrotingsjaar 2023. Vanaf dat moment is er formeel gezien sprake van een juridische verplichting. De hieruit voortvloeiende aanpassingen van de rijksbijdragen aan de levensbeschouwelijke universiteiten zijn reeds verwerkt in de eerste rijksbijdragebrief 2023 (september 2022).

Vanaf januari 2023 vindt de uitbetaling van de aangepaste rijksbijdrage plaats. De verantwoording over de inzet van de rijksbijdrage geschiedt op reguliere wijze via de jaarrekening en het jaarverslag conform de Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs en via de in de bijlage gevraagde monitoring en evaluatie van het samenwerkingsplan NLU.

Middels deze brief verzoek ik u om uiterlijk 15 maart 2023 een gezamenlijk plan bij mij in te dienen. Dit plan zal een looptijd hebben van 2023 tot en met 2029. Daarbij dient het bijgevoegde kader als leidraad.

Ik ben mij er van bewust dat ik met dit verzoek een extra inspanning van u vraag. Ook realiseer ik mij dat u als vier levensbeschouwelijke universiteiten een belangrijke gemeenschappelijke deler hebt met de doelgroep van studenten die u opleidt en tegelijkertijd onderling verschilt in grootte en achtergrond. De middelen komen vanaf 1 januari 2023 ter beschikking van de vier levensbeschouwelijke universiteiten en kunnen derhalve ook worden ingezet voor de totstandkoming van het plan en een gedegen uitvoering en monitoring.

Ik wens u veel succes met de totstandkoming van het plan en nodig u graag uit voor een gesprek daarover in het voorjaar van 2023.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Robbert Dijkgraaf

Bijlage 1 – Kader voor samenwerkingsplan NLU

Onze referentie
34810397

Samenwerkingsplan 2023-2029

Vanuit de middelen van het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar', investeert OCW in een samenwerkingsplan voor de vier Nederlandse Levensbeschouwelijke Universiteiten (hierna: NLU). Dit plan dient evenwichtig ingezet te worden voor zowel onderzoek als onderwijs en bevat een concrete uitwerking van het reeds opgestelde sectorbeeld.

De looptijd voor de uitvoering van het plan is zes jaar: van 2023 tot en met 2029. De investering bedraagt € 5 miljoen vanaf 2023 en dit bedrag zal vanaf dat jaar structureel worden toegevoegd aan het onderzoekdeel van de vier levensbeschouwelijke universiteiten bestaande uit de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit Kampen (TUK), de Universiteit van Humanistiek (UvH) en de Protestantste Theologische Universiteit (PthU), via de post 'voorziening onderzoek in bedragen'.

De middelen zijn bedoeld voor het aanpakken van specifieke financiële knelpunten, ter versterking van de basis van het onderwijs en onderzoek bij de NLU en ter versterking van de onderlinge samenwerking tussen de leden van de NLU en die met andere universiteiten en hogescholen.

Vanwege de unieke positie van de levensbeschouwelijke universiteiten in het HO stelsel, de kleinschaligheid van deze instellingen en hun specifieke problematiek en het bredere doel van deze aanvullende middelen, wordt dit plan niet gerealiseerd vanuit de sectorplansystematiek voor de vier domeinen SSH/Bèta/Techniek/Medisch maar wordt gekozen voor de in dit kader beschreven gerichte aanpak via een separaat plan voor de levensbeschouwelijke universiteiten met een passend ambitieniveau voor deze instellingen.

Proces

De NLU wordt verzocht om uiterlijk op 15 maart 2023 een nader uitgewerkt gezamenlijk plan in te dienen bij de minister van OCW. Dit plan dient goedgekeurd te worden door de minister van OCW, waarna het in werking kan treden. Er zal in het voorjaar 2023 een bestuurlijk overleg tussen NLU en de minister van OCW worden georganiseerd over dit plan.

Randvoorwaarden

In het plan dient door de NLU in te worden gegaan op de volgende punten:

- de manier waarop de financiële infrastructuur van de instellingen duurzaam wordt verbeterd, inclusief de bedrijfsvoering;
- de manier waarop met het plan wordt aangesloten bij de doelen van de instrumenten zoals die gelden bij andere universiteiten, namelijk de sectorplannen en starters- en stimuleringsbeurzen. Deze instrumenten zijn bedoeld om te zorgen voor meer rust en ruimte in het systeem door versterking van de basis van onderwijs en onderzoek en om te zorgen voor meer profilering en samenwerking in zowel onderwijs als onderzoek. In het gezamenlijke plan dient aangegeven te worden op welke wijze deze doelen worden nagestreefd, rekening houdend met de schaal en het unieke karakter van de NLU-instellingen. In het plan wordt uitgewerkt hoe de basis van onderwijs en onderzoek wordt versterkt, er een duurzame basis wordt gelegd en er een betere balans wordt gecreëerd tussen onderwijs en onderzoek (en impact). Ook wordt ingegaan op concrete samenwerkingsmogelijkheden

tussen NLU onderling en met andere algemene universiteiten en hogescholen en hoe hieraan verder vorm wordt gegeven;

- voornemens die de NLU – voor zover van toepassing- heeft ten aanzien van de onderwerpen waarover ook met andere universiteiten bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het kader van het Bestuursakkoord¹ en hoe hieraan vorm wordt gegeven, zoals bijvoorbeeld over studentenwelzijn, onderwijskwaliteit, macrodoelmatigheid en vermindering van werkdruk, kennisoverdracht en maatschappelijke impact;
- de wijze waarop de NLU de organisatie en uitvoering van dit plan inricht en hun aanpak voor het monitoren van de voortgang;
- de wijze waarop de NLU de werkwijze van het plan duurzaam verankert in hun organisaties.

Verdeling van de middelen

- De middelen zullen worden verdeeld volgens onderstaande onderverdeling over de vier levensbeschouwelijke universiteiten.
- De middelen zijn bedoeld voor de vaste bekostiging en kunnen worden ingezet voor zowel onderwijs als onderzoek.
- Bij de TUK is de teruglopende kerkelijke bekostiging een financieel knelpunt. In het verdelingsvoorstel wordt hieraan tegemoet gekomen.
- In de verdeling wordt ook rekening gehouden met de bestaande scheve verdeling van de bekostiging binnen de NLU: de PThU heeft een hogere vaste voet dan de andere instellingen. Om te zorgen dat de sector de samenwerking en gezamenlijkheid kan (blijven) zoeken en er ook vanuit die instelling een bijdrage kan worden verzekerd aan de ambities uit het plan, is in de verdeling ook uitgegaan van een beperkte bijdrage aan de PThU.

€ x 1.000

Onderwerp	2023	2024	2025	Structureel
<u>Samenwerkingsplan NLU</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>
UvH	2.500	2.500	2.500	2.500
TU Kampen	1.500	1.500	1.500	1.500
TUA	500	500	500	500
PThU	500	500	500	500
TOTAAL	5.000	5.000	5.000	5.000

Monitoring en evaluatie

OCW verzoekt de NLU na drie jaar een tussenevaluatie op te leveren op basis waarvan kan worden bijgestuurd. Na afloop van de looptijd zal een eindevaluatie plaatsvinden en wordt besloten of de middelen volgens dezelfde verdeling kunnen indalen in de vaste voet van het onderzoekdeel (voorziening onderzoek in percentages). De inhoudelijke uitkomst van de evaluatie kan ook leiden tot herprioritering van de doelen en de inzet van (een deel van) de middelen. Hierbij gaat het dan alleen om middelen die niet structureel zijn besteed, zoals voor vast en nieuw wetenschappelijk personeel. Middelen kunnen niet worden teruggevorderd.

¹ PwC (2021). Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoe rekening in het mbo, hbo en wo&o.

Naast de bovengenoemde evaluatiemomenten, zal het jaarlijkse reguliere bestuurlijk overleg tussen OCW en de NLU worden gecontinueerd.

Onze referentie
34810397

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Theologische Universiteit Kampen
T.a.v. College van Bestuur
Broederweg 15
8261 GS KAMPEN

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
5.1.2.e
5.1.2.e

Onze referentie
34807088

Bijlagen
1

Datum

Betreft Extra middelen Nederlandse Levensbeschouwelijke Universiteiten (NLU)
2023-2029

Geacht bestuur,

Zoals aangekondigd in mijn beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap van 17 juni jl. wil ik de basis voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek gericht en duurzaam versterken om zo een aantal fundamentele knelpunten, zoals benoemd in het Coalitieakkoord, op te lossen. Om het stelsel toekomstbestendig te maken wordt geïnvesteerd in de versterking van het fundament en om op basis daarvan ruimte te geven aan talent.

In mijn beleidsbrief kondigde ik aan dat ook in de vier levensbeschouwelijke universiteiten (hierna: NLU) bestaande uit de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit Kampen (TUK), de Universiteit van Humanistiek (UvH) en de Protestantste Theologische Universiteit (PthU) wordt geïnvesteerd. Dit op basis van de conclusies uit het PWC rapport en gezien de verslechterende financiële positie en de specifieke (financiële) knelpunten waarmee de NLU geconfronteerd wordt. Structurele investeringen zijn nodig om de financiële knelpunten aan te pakken, om de basis van het onderwijs en onderzoek bij de NLU op peil te brengen en om de maatschappelijke relevantie van het levensbeschouwelijk onderwijs en onderzoek te versterken. Dit met als doel om de unieke positie van deze instellingen in het stelsel te behouden en in de toekomst een dekkend en passend aanbod door de NLU te garanderen. Daartoe is het belangrijk dat de samenwerking wordt versterkt, zowel onderling binnen de NLU als met andere universiteiten en hogescholen.

Ik waardeer het dat u als NLU reeds heeft gewerkt aan een sectorbeeld waarin de knelpunten en kansen helder zijn beschreven. Ik verzoek u - net zoals de overige universiteiten - om deze middelen strategisch in te zetten en hiervoor als NLU met een samenwerkingsplan te komen. Dit plan dient een uitwerking te bevatten van het sectorbeeld dat reeds door de NLU is opgesteld. We vragen u bovendien zo veel mogelijk aan te sluiten bij de doelen van de investeringsrichtingen zoals die gelden bij de andere universiteiten.

Het bedrag dat ik hiervoor structureel ter beschikking stel aan de vier levensbeschouwelijke universiteiten, de NLU, is in totaal € 5 miljoen vanaf 2023. De respectievelijke bedragen zullen aan de rijksbijdragen van de vier

universiteiten worden toegevoegd conform de verdeling die de NLU aan OCW heeft voorgesteld op basis van het sectorbeeld. De definitieve vaststelling en een eventuele verrekening vindt plaats op basis van het eerder genoemde samenwerkingsplan bij de 2^e Rijksbijdragebrief van 2023. De bijdrage wordt verleend in de vorm van een verhoging van de rijksbijdragen van de vier levensbeschouwelijke universiteiten via de post 'voorziening onderzoek in bedragen', onder voorbehoud en goedkeuring door de begrotingswetgever van de rijksbegroting over deze jaren.

Onze referentie
34807088

De verstrekking van deze bekostiging zal geschieden door middel van een wijziging van de Regeling financiën hoger onderwijs die verband houdt met wijzigingen als gevolg van de ontwerpbegroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het begrotingsjaar 2023. Vanaf dat moment is er formeel gezien sprake van een juridische verplichting. De hieruit voortvloeiende aanpassingen van de rijksbijdragen aan de levensbeschouwelijke universiteiten zijn reeds verwerkt in de eerste rijksbijdragebrief 2023 (september 2022).

Vanaf januari 2023 vindt de uitbetaling van de aangepaste rijksbijdrage plaats. De verantwoording over de inzet van de rijksbijdrage geschiedt op reguliere wijze via de jaarrekening en het jaarverslag conform de Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs en via de in de bijlage gevraagde monitoring en evaluatie van het samenwerkingsplan NLU.

Middels deze brief verzoek ik u om uiterlijk 15 maart 2023 een gezamenlijk plan bij mij in te dienen. Dit plan zal een looptijd hebben van 2023 tot en met 2029. Daarbij dient het bijgevoegde kader als leidraad.

Ik ben mij er van bewust dat ik met dit verzoek een extra inspanning van u vraag. Ook realiseer ik mij dat u als vier levensbeschouwelijke universiteiten een belangrijke gemeenschappelijke deler hebt met de doelgroep van studenten die u opleidt en tegelijkertijd onderling verschilt in grootte en achtergrond. De middelen komen vanaf 1 januari 2023 ter beschikking van de vier levensbeschouwelijke universiteiten en kunnen derhalve ook worden ingezet voor de totstandkoming van het plan en een gedegen uitvoering en monitoring.

Ik wens u veel succes met de totstandkoming van het plan en nodig u graag uit voor een gesprek daarover in het voorjaar van 2023.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Robbert Dijkgraaf

Bijlage 1 – Kader voor samenwerkingsplan NLU

Onze referentie
34807088

Samenwerkingsplan 2023-2029

Vanuit de middelen van het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar', investeert OCW in een samenwerkingsplan voor de vier Nederlandse Levensbeschouwelijke Universiteiten (hierna: NLU). Dit plan dient evenwichtig ingezet te worden voor zowel onderzoek als onderwijs en bevat een concrete uitwerking van het reeds opgestelde sectorbeeld.

De looptijd voor de uitvoering van het plan is zes jaar: van 2023 tot en met 2029. De investering bedraagt € 5 miljoen vanaf 2023 en dit bedrag zal vanaf dat jaar structureel worden toegevoegd aan het onderzoekdeel van de vier levensbeschouwelijke universiteiten bestaande uit de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit Kampen (TUK), de Universiteit van Humanistiek (UvH) en de Protestantste Theologische Universiteit (PthU), via de post 'voorziening onderzoek in bedragen'.

De middelen zijn bedoeld voor het aanpakken van specifieke financiële knelpunten, ter versterking van de basis van het onderwijs en onderzoek bij de NLU en ter versterking van de onderlinge samenwerking tussen de leden van de NLU en die met andere universiteiten en hogescholen.

Vanwege de unieke positie van de levensbeschouwelijke universiteiten in het HO stelsel, de kleinschaligheid van deze instellingen en hun specifieke problematiek en het bredere doel van deze aanvullende middelen, wordt dit plan niet gerealiseerd vanuit de sectorplansystematiek voor de vier domeinen SSH/Bèta/Techniek/Medisch maar wordt gekozen voor de in dit kader beschreven gerichte aanpak via een separaat plan voor de levensbeschouwelijke universiteiten met een passend ambitieniveau voor deze instellingen.

Proces

De NLU wordt verzocht om uiterlijk op 15 maart 2023 een nader uitgewerkt gezamenlijk plan in te dienen bij de minister van OCW. Dit plan dient goedgekeurd te worden door de minister van OCW, waarna het in werking kan treden. Er zal in het voorjaar 2023 een bestuurlijk overleg tussen NLU en de minister van OCW worden georganiseerd over dit plan.

Randvoorwaarden

In het plan dient door de NLU in te worden gegaan op de volgende punten:

- de manier waarop de financiële infrastructuur van de instellingen duurzaam wordt verbeterd, inclusief de bedrijfsvoering;
- de manier waarop met het plan wordt aangesloten bij de doelen van de instrumenten zoals die gelden bij andere universiteiten, namelijk de sectorplannen en starters- en stimuleringsbeurzen. Deze instrumenten zijn bedoeld om te zorgen voor meer rust en ruimte in het systeem door versterking van de basis van onderwijs en onderzoek en om te zorgen voor meer profilering en samenwerking in zowel onderwijs als onderzoek. In het gezamenlijke plan dient aangegeven te worden op welke wijze deze doelen worden nagestreefd, rekening houdend met de schaal en het unieke karakter van de NLU-instellingen. In het plan wordt uitgewerkt hoe de basis van onderwijs en onderzoek wordt versterkt, er een duurzame basis wordt gelegd en er een betere balans wordt gecreëerd tussen onderwijs en onderzoek (en impact). Ook wordt ingegaan op concrete samenwerkingsmogelijkheden

tussen NLU onderling en met andere algemene universiteiten en hogescholen en hoe hieraan verder vorm wordt gegeven;

- voornemens die de NLU – voor zover van toepassing- heeft ten aanzien van de onderwerpen waarover ook met andere universiteiten bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het kader van het Bestuursakkoord¹ en hoe hieraan vorm wordt gegeven, zoals bijvoorbeeld over studentenwelzijn, onderwijskwaliteit, macrodoelmatigheid en vermindering van werkdruk, kennisoverdracht en maatschappelijke impact;
- de wijze waarop de NLU de organisatie en uitvoering van dit plan inricht en hun aanpak voor het monitoren van de voortgang;
- de wijze waarop de NLU de werkwijze van het plan duurzaam verankert in hun organisaties.

Verdeling van de middelen

- De middelen zullen worden verdeeld volgens onderstaande onderverdeling over de vier levensbeschouwelijke universiteiten.
- De middelen zijn bedoeld voor de vaste bekostiging en kunnen worden ingezet voor zowel onderwijs als onderzoek.
- Bij de TUK is de teruglopende kerkelijke bekostiging een financieel knelpunt. In het verdelingsvoorstel wordt hieraan tegemoet gekomen.
- In de verdeling wordt ook rekening gehouden met de bestaande scheve verdeling van de bekostiging binnen de NLU: de PThU heeft een hogere vaste voet dan de andere instellingen. Om te zorgen dat de sector de samenwerking en gezamenlijkheid kan (blijven) zoeken en er ook vanuit die instelling een bijdrage kan worden verzekerd aan de ambities uit het plan, is in de verdeling ook uitgegaan van een beperkte bijdrage aan de PThU.

€ x 1.000

Onderwerp	2023	2024	2025	Structureel
<u>Samenwerkingsplan NLU</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>
UvH	2.500	2.500	2.500	2.500
TU Kampen	1.500	1.500	1.500	1.500
TUA	500	500	500	500
PThU	500	500	500	500
TOTAAL	5.000	5.000	5.000	5.000

Monitoring en evaluatie

OCW verzoekt de NLU na drie jaar een tussenevaluatie op te leveren op basis waarvan kan worden bijgestuurd. Na afloop van de looptijd zal een eindevaluatie plaatsvinden en wordt besloten of de middelen volgens dezelfde verdeling kunnen indalen in de vaste voet van het onderzoekdeel (voorziening onderzoek in percentages). De inhoudelijke uitkomst van de evaluatie kan ook leiden tot herprioritering van de doelen en de inzet van (een deel van) de middelen. Hierbij gaat het dan alleen om middelen die niet structureel zijn besteed, zoals voor vast en nieuw wetenschappelijk personeel. Middelen kunnen niet worden teruggevorderd.

¹ PwC (2021). Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoe rekening in het mbo, hbo en wo&o.

Naast de bovengenoemde evaluatiemomenten, zal het jaarlijkse reguliere bestuurlijk overleg tussen OCW en de NLU worden gecontinueerd.

Onze referentie
34807088

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Universiteit voor Humanistiek
T.a.v. College van Bestuur
Kromme Nieuwegracht 29
3512 HD UTRECHT

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
5.1.2.e
5.1.2.e

Onze referentie
33601107

Bijlage

1

Datum

Betreft Extra middelen Nederlandse Levensbeschouwelijke Universiteiten (NLU)
2023-2029

Geacht bestuur,

Zoals aangekondigd in mijn beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap van 17 juni jl. wil ik de basis voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek gericht en duurzaam versterken om zo een aantal fundamentele knelpunten, zoals benoemd in het Coalitieakkoord, op te lossen. Om het stelsel toekomstbestendig te maken wordt geïnvesteerd in de versterking van het fundament en om op basis daarvan ruimte te geven aan talent.

In mijn beleidsbrief kondigde ik aan dat ook in de vier levensbeschouwelijke universiteiten (hierna: NLU) bestaande uit de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit Kampen (TUK), de Universiteit van Humanistiek (UvH) en de Protestantste Theologische Universiteit (PthU) wordt geïnvesteerd. Dit op basis van de conclusies uit het PWC rapport en gezien de verslechterende financiële positie en de specifieke (financiële) knelpunten waarmee de NLU geconfronteerd wordt. Structurele investeringen zijn nodig om de financiële knelpunten aan te pakken, om de basis van het onderwijs en onderzoek bij de NLU op peil te brengen en om de maatschappelijke relevantie van het levensbeschouwelijk onderwijs en onderzoek te versterken. Dit met als doel om de unieke positie van deze instellingen in het stelsel te behouden en in de toekomst een dekkend en passend aanbod door de NLU te garanderen. Daartoe is het belangrijk dat de samenwerking wordt versterkt, zowel onderling binnen de NLU als met andere universiteiten en hogescholen.

Ik waardeer het dat u als NLU reeds heeft gewerkt aan een sectorbeeld waarin de knelpunten en kansen helder zijn beschreven. Ik verzoek u - net zoals de overige universiteiten - om deze middelen strategisch in te zetten en hiervoor als NLU met een samenwerkingsplan te komen. Dit plan dient een uitwerking te bevatten van het sectorbeeld dat reeds door de NLU is opgesteld. We vragen u bovendien zo veel mogelijk aan te sluiten bij de doelen van de investeringsrichtingen zoals die gelden bij de andere universiteiten.

Het bedrag dat ik hiervoor structureel ter beschikking stel aan de vier levensbeschouwelijke universiteiten, de NLU, is in totaal € 5 miljoen vanaf 2023. De respectievelijke bedragen zullen aan de rijksbijdragen van de vier

universiteiten worden toegevoegd conform de verdeling die de NLU aan OCW heeft voorgesteld op basis van het sectorbeeld. De definitieve vaststelling en een eventuele verrekening vindt plaats op basis van het eerder genoemde samenwerkingsplan bij de 2^e Rijksbijdragebrief van 2023.

Onze referentie
33601107

De bijdrage wordt verleend in de vorm van een verhoging van de rijksbijdragen van de vier levensbeschouwelijke universiteiten via de post 'voorziening onderzoek in bedragen', onder voorbehoud en goedkeuring door de begrotingswetgever van de rijksbegroting over deze jaren.

De verstrekking van deze bekostiging zal geschieden door middel van een wijziging van de Regeling financiën hoger onderwijs die verband houdt met wijzigingen als gevolg van de ontwerpbegroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het begrotingsjaar 2023. Vanaf dat moment is er formeel gezien sprake van een juridische verplichting. De hieruit voortvloeiende aanpassingen van de rijksbijdragen aan de levensbeschouwelijke universiteiten zijn reeds verwerkt in de eerste rijksbijdragebrief 2023 (september 2022).

Vanaf januari 2023 vindt de uitbetaling van de aangepaste rijksbijdrage plaats. De verantwoording over de inzet van de rijksbijdrage geschiedt op reguliere wijze via de jaarrekening en het jaarverslag conform de Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs en via de in de bijlage gevraagde monitoring en evaluatie van het samenwerkingsplan NLU.

Middels deze brief verzoek ik u om uiterlijk 15 maart 2023 een gezamenlijk plan bij mij in te dienen. Dit plan zal een looptijd hebben van 2023 tot en met 2029. Daarbij dient het bijgevoegde kader als leidraad.

Ik ben mij er van bewust dat ik met dit verzoek een extra inspanning van u vraag. Ook realiseer ik mij dat u als vier levensbeschouwelijke universiteiten een belangrijke gemeenschappelijke deler hebt met de doelgroep van studenten die u opleidt en tegelijkertijd onderling verschilt in grootte en achtergrond. De middelen komen vanaf 1 januari 2023 ter beschikking van de vier levensbeschouwelijke universiteiten en kunnen derhalve ook worden ingezet voor de totstandkoming van het plan en een gedegen uitvoering en monitoring.

Ik wens u veel succes met de totstandkoming van het plan en nodig u graag uit voor een gesprek daarover in het voorjaar van 2023.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Robbert Dijkgraaf

Bijlage 1 – Kader voor samenwerkingsplan NLU

Onze referentie
33601107

Samenwerkingsplan 2023-2029

Vanuit de middelen van het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar', investeert OCW in een samenwerkingsplan voor de vier Nederlandse Levensbeschouwelijke Universiteiten (hierna: NLU). Dit plan dient evenwichtig ingezet te worden voor zowel onderzoek als onderwijs en bevat een concrete uitwerking van het reeds opgestelde sectorbeeld.

De looptijd voor de uitvoering van het plan is zes jaar: van 2023 tot en met 2029. De investering bedraagt € 5 miljoen vanaf 2023 en dit bedrag zal vanaf dat jaar structureel worden toegevoegd aan het onderzoekdeel van de vier levensbeschouwelijke universiteiten bestaande uit de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit Kampen (TUK), de Universiteit van Humanistiek (UvH) en de Protestantste Theologische Universiteit (PthU), via de post 'voorziening onderzoek in bedragen'.

De middelen zijn bedoeld voor het aanpakken van specifieke financiële knelpunten, ter versterking van de basis van het onderwijs en onderzoek bij de NLU en ter versterking van de onderlinge samenwerking tussen de leden van de NLU en die met andere universiteiten en hogescholen.

Vanwege de unieke positie van de levensbeschouwelijke universiteiten in het HO stelsel, de kleinschaligheid van deze instellingen en hun specifieke problematiek en het bredere doel van deze aanvullende middelen, wordt dit plan niet gerealiseerd vanuit de sectorplansystematiek voor de vier domeinen SSH/Bèta/Techniek/Medisch maar wordt gekozen voor de in dit kader beschreven gerichte aanpak via een separaat plan voor de levensbeschouwelijke universiteiten met een passend ambitieniveau voor deze instellingen.

Proces

De NLU wordt verzocht om uiterlijk op 15 maart 2023 een nader uitgewerkt gezamenlijk plan in te dienen bij de minister van OCW. Dit plan dient goedgekeurd te worden door de minister van OCW, waarna het in werking kan treden. Er zal in het voorjaar 2023 een bestuurlijk overleg tussen NLU en de minister van OCW worden georganiseerd over dit plan.

Randvoorwaarden

In het plan dient door de NLU in te worden gegaan op de volgende punten:

- de manier waarop de financiële infrastructuur van de instellingen duurzaam wordt verbeterd, inclusief de bedrijfsvoering;
- de manier waarop met het plan wordt aangesloten bij de doelen van de instrumenten zoals die gelden bij andere universiteiten, namelijk de sectorplannen en starters- en stimuleringsbeurzen. Deze instrumenten zijn bedoeld om te zorgen voor meer rust en ruimte in het systeem door versterking van de basis van onderwijs en onderzoek en om te zorgen voor meer profilering en samenwerking in zowel onderwijs als onderzoek. In het gezamenlijke plan dient aangegeven te worden op welke wijze deze doelen worden nagestreefd, rekening houdend met de schaal en het unieke karakter van de NLU-instellingen. In het plan wordt uitgewerkt hoe de basis van onderwijs en onderzoek wordt versterkt, er een duurzame basis wordt gelegd en er een betere balans wordt gecreëerd tussen onderwijs en onderzoek (en impact). Ook wordt ingegaan op concrete samenwerkingsmogelijkheden

tussen NLU onderling en met andere algemene universiteiten en hogescholen en hoe hieraan verder vorm wordt gegeven;

- voornemens die de NLU – voor zover van toepassing- heeft ten aanzien van de onderwerpen waarover ook met andere universiteiten bestuurlijke afspraken zijn gemaakt in het kader van het Bestuursakkoord¹ en hoe hieraan vorm wordt gegeven, zoals bijvoorbeeld over studentenwelzijn, onderwijskwaliteit, macrodoelmatigheid en vermindering van werkdruk, kennisoverdracht en maatschappelijke impact;
- de wijze waarop de NLU de organisatie en uitvoering van dit plan inricht en hun aanpak voor het monitoren van de voortgang;
- de wijze waarop de NLU de werkwijze van het plan duurzaam verankert in hun organisaties.

Verdeling van de middelen

- De middelen zullen worden verdeeld volgens onderstaande onderverdeling over de vier levensbeschouwelijke universiteiten.
- De middelen zijn bedoeld voor de vaste bekostiging en kunnen worden ingezet voor zowel onderwijs als onderzoek.
- Bij de TUK is de teruglopende kerkelijke bekostiging een financieel knelpunt. In het verdelingsvoorstel wordt hieraan tegemoet gekomen.
- In de verdeling wordt ook rekening gehouden met de bestaande scheve verdeling van de bekostiging binnen de NLU: de PThU heeft een hogere vaste voet dan de andere instellingen. Om te zorgen dat de sector de samenwerking en gezamenlijkheid kan (blijven) zoeken en er ook vanuit die instelling een bijdrage kan worden verzekerd aan de ambities uit het plan, is in de verdeling ook uitgegaan van een beperkte bijdrage aan de PThU.

€ x 1.000

Onderwerp	2023	2024	2025	Structureel
<u>Samenwerkingsplan NLU</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>
UvH	2.500	2.500	2.500	2.500
TU Kampen	1.500	1.500	1.500	1.500
TUA	500	500	500	500
PThU	500	500	500	500
TOTAAL	5.000	5.000	5.000	5.000

Monitoring en evaluatie

OCW verzoekt de NLU na drie jaar een tussenevaluatie op te leveren op basis waarvan kan worden bijgestuurd. Na afloop van de looptijd zal een eindevaluatie plaatsvinden en wordt besloten of de middelen volgens dezelfde verdeling kunnen indalen in de vaste voet van het onderzoekdeel (voorziening onderzoek in percentages). De inhoudelijke uitkomst van de evaluatie kan ook leiden tot herprioritering van de doelen en de inzet van (een deel van) de middelen. Hierbij gaat het dan alleen om middelen die niet structureel zijn besteed, zoals voor vast en nieuw wetenschappelijk personeel. Middelen kunnen niet worden teruggevorderd.

¹ PwC (2021). Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoe rekening in het mbo, hbo en wo&o.

Naast de bovengenoemde evaluatiemomenten, zal het jaarlijkse reguliere bestuurlijk overleg tussen OCW en de NLU worden gecontinueerd.

Onze referentie
33601107

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

5.1.2.e

T5.1.2.e

5.1.2.e

T5.1.2.e

Datum

13 oktober 2022

Referentie

33995895

Bijlagen

1. Evaluatierapport
Berenschot
2. Concept kamerbrief
beleidsreactie
3. Motie Van der Molen
– Tielen (2019)

nota

Beleidsreactie evaluatie financieringswijze
ambtsopleidingen aan de Vrije Universiteit

Aanleiding

In de beleidsstaf van 18 oktober, spreken wij met u over de evaluatie van Berenschot over de wijziging in financiering van de ambtsopleidingen aan de Vrije Universiteit (hierna: VU) en de beleidsreactie op het evaluatierapport. In het commissiedebat over de beleidsbrief HO heeft u de Tweede Kamer toegezegd (op vraag van SGP) dat zij hierover na de zomer wordt geïnformeerd. Concrete aanleiding voor bespreking in de beleidsstaf is dat het rapport kritisch is op een motie Van der Molen-Tielen (CDA/VVD) uit 2019 en omdat we voorstellen structureel extra middelen te investeren in de ambtsopleidingen van de VU.

In 2017 is de financiering van de religieuze ambtsopleidingen¹ aan de VU gewijzigd: van separate budgetten per ambtsopleiding naar één lumpsumbedrag voor alle ambtsopleidingen tezamen.² De nieuwe financieringswijze is na vijf jaar geëvalueerd door Berenschot, in lijn met de destijds gemaakte afspraken. Bijgevoegd vindt u het evaluatierapport. Doel van deze nota is om u te informeren over de uitkomsten van de evaluatie, om uw instemming te vragen op de kernboodschap van de beleidsreactie en op het te volgen proces met de VU en de ambtsopleidingen richting verzending van de stukken naar de Tweede Kamer.

Gevraagde besluiten

- Deelt u de voorgestelde lijn van de beleidsreactie op het evaluatierapport (deze is ook verwerkt in bijgevoegde concept kamerbrief) waaronder een andere wijze van uitvoeren van de motie Van der Molen-Tielen en aanvullende structurele middelen van € 250.000 voor de ambtsopleidingen aan de VU?
- Bent u akkoord met het onder embargo delen van het evaluatierapport met de VU en de ambtsopleidingen en om hen te informeren over de strekking van de beleidsreactie? Hiervoor zal een (ambtelijk) overleg met de VU en ambtsopleidingen worden gepland. De definitieve versie van de kamerbrief, ontvangt u daarna separaat ter ondertekening.

¹ Dit waren in 2017 de ambtsopleidingen van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Baptisten Unie Nederland, de Remonstrantse Broederschap, het Nederlands-Israëlitisch Seminarium, de Islam, het Boeddhisme, het Hindoeïsme en de Orthodoxie. Het Orthodox seminarie is in 2021 overgestapt naar de Radboud Universiteit.

² Dit is een bedrag in de onderwijsopslag in bedragen van de rijksbijdrage van de VU (€ 1,69 miljoen in 2022) en bestemd voor de ambtsopleidingen bij de faculteit Religie en Theologie van de VU.

Kernpunten

Datum
13 september 2022

- Van oudsher kunnen religieuze stromingen in Nederland van OCW een bijdrage krijgen voor het vormgeven van hun ambtsopleiding. Met deze financiële voorziening kunnen zij onderwijs en onderzoek verzorgen met het oog op het opleiden van ambtsvoorgangers en geestelijk verzorgers.
- Sinds 2017 worden de ambtsopleidingen aan de VU anders gefinancierd. Waar voorheen de seminaries een individuele bijdrage ontvingen voor de financiering van hun ambtsopleiding, ontvangt de VU sindsdien een structurele lumpsum voor de aan haar verbonden ambtsopleidingen.
- Doel van de wijziging van financieringswijze is het zorgen voor meer flexibiliteit en meer synergie en samenwerking tussen de ambtsopleidingen en het bieden van een duurzame financiering. Afgesproken is dat de VU zich samen met de seminaries inzet voor een dekkend aanbod aan ambtsopleidingen in Nederland en daarvoor samenwerkingsovereenkomsten opstelt met de betrokken seminaries.
- In opdracht van OCW is de nieuwe financieringswijze geëvalueerd. Daarbij zijn ook actuele ontwikkelingen betrokken zoals de motie Van der Molen-Tielen (2019). Met deze motie is het – in strijd met de in 2017 gemaakte afspraken – mogelijk geworden voor ambtsopleidingen om zich aan een andere onderwijsinstelling te verbinden mét medeneming van hun oorspronkelijke financiering. Dit is in 2021 ook gebeurd toen het seminarie voor Orthodxie met oorspronkelijke financiering is verhuisd naar de Radboud Universiteit. Daarbij is een financieel gat ontstaan voor de VU, dat OCW in 2021 en 2022 incidenteel heeft gecompenseerd (tweemaal € 90.000).
- Uit de evaluatie komt het volgende naar voren:
  - De doelen zijn in algemene zin behaald en er zijn goede stappen gezet in expertiseontwikkeling, kwaliteitsborging en onderlinge samenwerking. Ook wordt concreet waar nog verbetering mogelijk is zowel op inhoud als in de organisatie. De gezamenlijke onderbrenging van seminaria, vanuit verschillende levensbeschouwelijke overtuigingen, bij de VU wordt als uniek ervaren, de meerwaarde van samenwerking wordt gezien evenals kansen om deze unieke positie te versterken en interreligieus samen te werken.
  - Als het gaat om de totstandkoming van de afspraken over de nieuwe financieringswijze, vindt een aantal ambtsopleidingen dat vanuit OCW onvoldoende duidelijk is gecommuniceerd over de precieze aard van de afspraken en de praktische uitwerking daarvan. De motie Van der Molen-Tielen, die in 2019 is aangenomen, heeft bovendien voor ruis gezorgd. De motie – waar in het rapport veel aandacht naar uitgaat – heeft volgens de onderzoekers een grote impact op de beoogde doelen voor een dekkend aanbod en synergie omdat de motie de afgesproken systematiek doorbreekt en compliceert.
  - De onderzoekers doen de aanbeveling om de gemaakte afspraken op een aantal aspecten (licht) te herzien of afspraken nader vast te leggen zodat een duurzame financieringsconstructie ontstaat (tussen OCW en VU en tussen VU en seminaria). Zoals over een structurele financiële oplossing voor het vertrek van Orthodxie, afspraken over wat te doen bij nieuwe toetreders en als aan de VU verbonden seminaria willen uittreden.
- **Voorstel voor kernboodschap beleidsreactie (deze is ook verwerkt in de bijgevoegde concept kamerbrief):**

Datum
13 september 2022

- De beoogde doelen zijn in algemene zin behaald, hier is zichtbaar veel werk voor verzet. Tegelijkertijd is nog verbetering mogelijk in de samenwerking. Helderheid over de uitgangspunten en doelen en lichte bijstelling van de afspraken is nodig om verder te werken aan de beoogde doelen en de regierol van de VU te verankeren.
- U staat volledig achter de in 2017 gestelde doelen en zet duidelijk de uitgangspunten neer: meer synergie en samenwerking tussen de ambtsopleidingen, regierol voor de VU om te zorgen voor een dekkend aanbod van ambtsopleidingen, eigenaarschap voor eigen onderwijs en onderzoek ligt bij de seminaria, duidelijkheid over de financiering.
- Ten aanzien van de motie geeft u aan het principe van de motie te steunen; seminaria moeten vanuit hun eigenaarschap over eigen onderwijs en onderzoek vrijheid van vestiging hebben. Maar het kunnen vertrekken met oorspronkelijke financiering ziet u als niet verenigbaar met de in 2017 ingevoerde financieringswijze en de beoogde doelen. U gaat de uitvoering van de motie op dat punt anders invullen. Seminaria kunnen vertrekken maar dan met de individuele financiering die zij van de VU ontvangen. U verzoekt de VU om dit mee te nemen in de bijstelling van haar samenwerkingsafspraken met de seminaria.
- Daarnaast geeft u aan te willen zorgen voor een steviger fundament voor toekomstige samenwerking. Om de door de onderzoekers aanbevolen duurzame financieringswijze te garanderen verhoogt u de lumpsum met 250.000 euro. Dit ter structurele compensatie voor het vertrek van Orthodoxie en om de extra kosten van de nieuwe (in 2016 nog niet bekostigde) seminaria op te vangen. Ook maken deze aanvullende middelen het mogelijk voor de VU om, vanuit haar regierol, te kunnen blijven zorgen voor een dekkend aanbod, meer synergie en samenwerking. Zo kunnen de extra kosten van de nieuwe (in 2016 nog niet bekostigde) seminaria worden opgevangen en kan de samenwerking op inhoud en organisatie verder worden versterkt. U verzoekt de VU dit in samenspraak met de seminaria uit te werken in vernieuwde samenwerkingsafspraken.
- U spreekt vertrouwen uit dat hiermee – de in de evaluatie aanbevolen – duurzame financieringsconstructie ontstaat om deze unieke interreligieuze samenwerking verder uit te bouwen.

Toelichting

Politieke context

- Vraagstukken rondom de ambtsopleidingen worden actief gevolgd door een aantal fracties. Aanleiding voor de motie is het (destijds voorgenomen) vertrek van het Orthodox seminarie bij de VU. De motie Van der Molen-Tielen (2019) is door uw voorganger ontraden omdat deze in strijd is met de gemaakte afspraken met de VU en de ambtsopleidingen. Desondanks is de motie met brede steun in de Tweede Kamer aangenomen³, waarop uw voorganger heeft aangegeven de motie te zullen uitvoeren.⁴ Uw voorganger heeft besloten om de VU incidenteel te compenseren voor het vertrek van de

---

³ SP, de PvdA, de PvdD, DENK, 50PLUS, de VVD, het CDA, de ChristenUnie, de PVV en FvD.

⁴ Kamerstuk 31 288, nr. 798

Orthodox seminarie (dat medio 2020 is overgestapt naar de Radboud Universiteit). Het gaat om een compensatie van de VU van € 90.000 voor 2020 en 2021.⁵ Verder is verwezen naar de evaluatie in 2022.

Datum
13 september 2022

Financiële overwegingen

- In de motie wordt verwezen naar individuele bedragen per ambtsopleiding terwijl deze in de nieuwe situatie geen referentie meer zijn (want er is nu sprake van één lumpsumbedrag voor deze ambtsopleidingen, intern te verdelen door de VU). Bovendien zijn er in 2017 nog twee ambtsopleidingen bij de VU bijgekomen die nog geen financiering van OCW ontvingen. De VU faciliteert deze ambtsopleidingen uit het gelijkblijvende budget. Dit was onderdeel van de destijds gemaakte afspraken. Indien deze twee opleidingen zouden vertrekken bij de VU, kunnen deze opleidingen niet hun oorspronkelijke financiering meenemen, zoals de motie vraagt omdat ze daarover niet beschikken. Dit is een onwenselijke situatie, ook zij moeten het recht hebben op vrije vestiging. Ook als de motie anders wordt uitgevoerd en alle – ook de nieuwe – ambtsopleidingen alleen hun recente individuele financiering van de VU kunnen meenemen bij vertrek, kan dit discussie oproepen bij de oudere seminaria. Dit maakt het belangrijk om opnieuw te kijken naar de hoogte van de lumpsumvoorziening zoals die met de VU is afgesproken.
- Als onderdeel van de beleidsreactie willen we daarom aanvullende middelen beschikbaar stellen voor de VU, te weten 250.000 euro structureel. Deze middelen zijn bedoeld ter structurele dekking van het gat (90.000 euro), dat is ontstaan door het vertrek van het Orthodox seminarie en de financiering van twee nieuwe opleidingen. Ook zorgen deze middelen voor een beter fundament waarlangs de VU en ambtsopleidingen de samenwerkingsafspraken duurzaam kunnen bijstellen.
- Voor de dekking van de aanvullende middelen zijn er twee opties: de aanvullende post bij FIN (Coalitieakkoord middelen) of het wo macrobudget. Besluitvorming over de aanvullende post vinden plaats in het kader van de Voorjaarsnota. Met FIN zijn we in gesprek over deze optie en of we over deze middelen ook nu al zouden kunnen communiceren. We achten deze optie niet heel kansrijk. Het alternatief is dat de middelen gedekt worden uit het wo macrobudget (dus ten laste van andere universiteiten) zoals voor de incidentele compensatie voor de 90.000 euro ook is gedaan. Hiervoor is instemming van UNL nodig. Wij achten deze optie kansrijker.

---

⁵ Dit is het verschil tussen de oorspronkelijke financiering van Orthodoxie (vóór 2017) en de interne besteding van de VU.